

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«مصوبه کمیسیون صنایع و معادن در خصوص
طرح توسعه، تولید و نظارت بر زنجیره فولاد»
(ویرایش دوم)

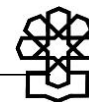
معاونت مطالعات اقتصادی
معاونت مطالعات امور تولیدی

دوره یازدهم – سال اول
شماره ثبت: ۲۵۳
شماره چاپ:
تاریخ چاپ:
کد موضوعی: ۲۲۰
شماره مسلسل: ۱۷۷۹۴
مهر ماه ۱۴۰۰

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه
۳.....	چالش‌های صنعت فولاد و آسیب‌شناسی اقدام‌های دولت
۴.....	بررسی کلیات مصوبه کمیسیون
۵.....	اظهارنظر تفصیلی درباره مصوبه کمیسیون
۱۸.....	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«مصوبه کمیسیون صنایع و معادن در خصوص
طرح توسعه، تولید و نظارت بر زنجیره فولاد»
(ویرایش دوم)

چکیده

زنجیره فولاد ایران با چالش‌های متعددی روبه‌روست. از جمله چالش‌های ساختاری این زنجیره می‌توان به عدم توازن زنجیره، ابهام در تحقق برنامه‌های توسعه صنعت فولاد، عقب‌ماندگی در زمینه اکتشافات معدنی و چالش تأمین مواد اولیه، فراهم نبودن زیرساخت‌ها (تأمین آب، بنادر، راه‌آهن و...)، ساختار معیوب تعیین قیمت حامل‌های انرژی، سیاست‌های نادرست تنظیم بازار، بهره‌وری پایین، بی‌توجهی به ارتقای فناوری و فقدان سامانه‌های آماری و اطلاعاتی جامع در زنجیره فولاد اشاره کرد.

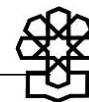
طرح با شماره ثبت ۲۵۳ که در گزارش جدید کمیسیون صنایع و معادن عنوان آن به طرح «توسعه، تولید و نظارت بر زنجیره فولاد» تغییر یافته است بر مبنای اصلاح روندهای فعلی تنظیم بازار زنجیره فولاد تدوین شده است. از جمله نقاط قوت این طرح می‌توان به این نکته اشاره کرد که در طرح حاضر به کلیه حلقه‌های زنجیره ارزش فولاد توجه شده و برای حمایت و توسعه صادرات محصولات زنجیره فولاد پیشنهادهایی ارائه شده است که اجرای صحیح آنها می‌تواند علاوه بر تأمین نیاز داخل کشور، موجب صادرات پایدار محصولات زنجیره فولاد شود. از جمله ایرادهای این طرح می‌توان به الزام کلیه تولیدکنندگان زنجیره فولاد به عرضه محصولات خود در بورس کالا اشاره کرد که با توجه به واقعیات موجود، امکان عرضه محصولات زنجیره فولاد توسط کلیه تولیدکنندگان به‌ویژه تولیدکنندگان کوچک و متوسط و برخی واحدهایی که دارای قراردادهای بلندمدت تأمین مواد اولیه هستند، امکانپذیر نخواهد بود و بازار زنجیره فولاد کشور با چالش روبه‌رو خواهد شد.

طرح حاضر با شناسایی برخی از آسیب‌های زنجیره فولاد، در صدد حل آنها بوده است و تا حدی در این خصوص موفق بوده است، لذا با توجه به آنکه کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی در ویرایش جدید گزارش کمیسیون بخش قابل توجهی از ایرادهای ویرایش قبلی را مرتفع کرده است، با کلیات این طرح موافق است، ولی کماکان پیشنهاد می‌شود در برخی احکام اعم از الزام به عرضه محصولات همه تولیدکنندگان در بورس کالا و ایجاد کمیته جدید برای سیاستگذاری در صنعت فولاد تجدیدنظر انجام شود. در صورت عدم اصلاح، این موارد مستعد ایجاد مشکلات جدید برای زنجیره فولاد کشور خواهد بود، در متن گزارش به جزئیات پیشنهادهای اصلاحی اشاره می‌شود.

مقدمه

توسعه صنعت فولاد در دنیا یکی از شاخص‌های مهم صنعتی بودن کشورهاست. در حال حاضر چین بزرگ‌ترین تولیدکننده (سهم ۵۳ درصدی) و مصرف‌کننده (سهم ۵۱ درصدی) فولاد جهان است و نقش تعیین‌کننده‌ای در بازار فولاد دنیا دارد. ایران نیز در جایگاه دهمین تولیدکننده بزرگ فولاد دنیا قرار گرفته است به طوری که در سال ۱۳۹۹ بیش از ۳۰ میلیون تن فولاد تولید کرده و براساس پیش‌بینی‌های انجام شده این میزان در سال ۱۴۰۰ به بیش از ۳۲ میلیون تن خواهد رسید. دسترسی به منابع عظیم گازی در ایران نیز این کشور را به بزرگ‌ترین تولیدکننده آهن اسفنجی بر پایه گاز در دنیا تبدیل کرده است. براساس چشم‌انداز افق ۱۴۰۴ جمهوری اسلامی ایران، ظرفیت تولید فولاد کشور باید به ۵۵ میلیون تن برسد. از سال ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۹ تولید فولاد خام در ایران به طور متوسط سالیانه با رشد ۹ درصدی همراه بوده است و با فعال شدن ظرفیت‌های حلقه‌های مختلف زنجیره فولاد کشور، علاوه بر تأمین نیاز داخلی، امکان صادرات محصولات زنجیره فولاد به سایر کشورها نیز فراهم شده است. در سال ۱۳۹۹ کل صادرات زنجیره فولاد از نظر وزنی ۱۳/۲ میلیون تن و از نظر ارزشی ۴/۴ میلیارد دلار بوده است، این مقدار در سال ۱۳۹۸ از نظر وزنی ۲۴/۵ میلیون تن و از نظر ارزشی ۵/۳ میلیارد دلار بوده است؛ بنابر این صادرات محصولات زنجیره فولاد در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال گذشته از جهت وزنی ۴۶ درصد و از جهت ارزشی ۱۷ درصد کاهش یافته است که علت آن شرایط ناشی از شیوع بیماری کرونا و تأثیر آن بر تجارت جهانی و سیاست‌های تنظیم بازار دولت اعم از ممنوعیت صادرات و وضع عوارض صادراتی بر مواد اولیه معدنی بوده است، لیکن به دلیل افزایش قیمت‌های جهانی کاهش ارزش صادرات کمتر از کاهش میزان وزنی صادرات بوده است. شایان ذکر است که عمده صادرات سنگ آهن، کنسانتره و گندله به مقصد چین و عمده صادرات فولاد و محصولات فولادی به کشورهای جنوب شرق آسیا، عراق و افغانستان انجام شده است.

بررسی مصرف فولاد در ایران نشان می‌دهد که مصرف (ظاهری) فولاد در سال ۱۳۹۹ در بازه ۱۵-۲۰ میلیون تن بوده است. این در حالی است که برآوردهای غیررسمی، میزان مصرف واقعی فولاد کشور را ۱۲ تا ۱۴ میلیون تن نشان می‌دهد. با در نظر گرفتن شاخص‌های کلان اقتصادی کشور، شرایط تحریم و شیوع ویروس کرونا، در سال ۱۴۰۰ نیز میزان مصرف فولاد کشور مانند سال ۱۳۹۹ خواهد بود. بنابراین در عین تأمین پایدار نیاز داخلی، توجه به مقوله صادرات یکی از الزامات توسعه متوازن زنجیره فولاد در کشور است.

چالش‌های صنعت فولاد و آسیب‌شناسی اقدام‌های دولت

زنجیره فولاد ایران با چالش‌های متعددی روبه‌روست. از جمله چالش‌های ساختاری این زنجیره می‌توان به عدم توازن زنجیره، ابهام در تحقق برنامه‌های توسعه صنعت فولاد، عقب‌ماندگی در زمینه اکتشافات معدنی و چالش تأمین مواد اولیه، فراهم نبودن زیرساخت‌ها (تأمین آب، بنادر، راه‌آهن و...)، ساختار معیوب تعیین قیمت حامل‌های انرژی، بهره‌وری پایین، بی‌توجهی به ارتقای فناوری و فقدان سامانه‌های آماری و اطلاعاتی جامع در زنجیره فولاد اشاره کرد. برای مثال براساس ظرفیت‌های ایجاد شده در کشور و همچنین طرح‌های قابل تحقق در سال ۱۴۰۴، زنجیره فولاد کشور با چالش تأمین سنگ‌آهن، کنسانتره، گندله و آهن اسفنجی روبه‌رو خواهد شد که میزان کسری سنگ‌آهن مورد نیاز زنجیره نسبت به سایر حلقه‌ها نگران‌کننده‌تر است. همچنین برای دستیابی به اهداف چشم‌انداز ۱۴۰۴ در زنجیره فولاد لازم است تا ۲/۵ میلیارد یورو سرمایه‌گذاری برای تکمیل زنجیره و ۵/۹ میلیارد یورو سرمایه‌گذاری برای تکمیل زیرساخت‌های مورد نیاز اعم از معادن، انرژی، حمل‌ونقل، بنادر و ... انجام شود.

یکی دیگر از چالش‌های زنجیره فولاد، تنظیم بازار فولاد کشور است. با توجه به شرایط تحریم و نوسانات نرخ ارز در سال‌های اخیر، دولت مداخلات گسترده‌ای برای تنظیم بازار فولاد کشور انجام داده است. مداخله دولت برای تنظیم بازار فولاد به‌طور عمده از طریق ستاد تنظیم بازار و صدور بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های مختلف بوده که مجموعه سیاست‌های تنظیم بازار دولت منفعتی به مصرف‌کنندگان نهایی کالاها (مردم) نرسانده و موجب ایجاد رانت، فساد و رونق واسطه‌گری در بازار شده است. سیاست‌های مداخله قیمتی دولت در بازار محصولات زنجیره فولاد موجب شده تا شکاف قیمتی قابل توجهی میان قیمت‌های داخلی و جهانی ایجاد شود که این مسئله به همراه کاهش ارزش ریال باعث شده تا جذابیت صادرات افزایش یابد. رشد صادرات محصولات مختلف زنجیره فولاد به همراه کاهش عرضه داخلی، دولت را به سمت کنترل صادرات و وضع عوارض صادراتی برای مواد معدنی و فلزی سوق داد. به‌طوری که اقدامات ذیل (که عمدتاً برخلاف قوانین و مقررات جاری کشور هستند و با مصوبه ستاد تنظیم بازار قابلیت اجرا پیدا کرده‌اند) برای کنترل قیمت‌ها و حفظ توازن زنجیره انجام شده است:

- قیمتگذاری محصولات مختلف زنجیره ارزش فولاد برای عرضه در بورس کالا،
- الزام تولیدکنندگان عمدتاً بزرگ به عرضه ماهیانه شمش و محصولات فولادی در بورس کالا به میزان مشخص،
- ایجاد محدودیت‌های مختلف برای صادرات واحدهایی که سهم تعیین شده توسط دولت را در بورس کالا عرضه نکرده‌اند (اجرای این بند در بازه‌های زمانی مختلف از سال ۱۳۹۷ تاکنون به‌صورت

مستمر و منظم نبوده است)،

- ابطال معاملات بورس کالا،
  - ممنوعیت صادرات توسط بازرگانان و محدود کردن صادرات صرفاً به تولیدکنندگان،
  - وضع عوارض صادراتی ۲۵ درصدی برای سنگ آهن، کنسانتره و گندله.
- تعدد بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های صادره از سوی ستاد تنظیم بازار موجب ایجاد بوروکراسی پیچیده و ابهام‌های متعدد در تنظیم بازار زنجیره فولاد شده و تصمیمات خلق‌الساعه و غیرکارشناسی، آینده این صنعت را با مخاطراتی روبه‌رو کرده است. بررسی آمار و اطلاعات ارائه شده از سوی شرکت بورس کالا و گمرک جمهوری اسلامی ایران نشان می‌دهد که بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های صادره نه تنها موجب عرضه کالا در بازار داخلی و تأمین پایدار نیاز زنجیره نشده است، بلکه در برهه‌هایی قیمت فولاد و محصولات فولادی به بیش از ۱۲۰ درصد قیمت‌های جهانی نیز رسیده است.

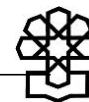
بررسی کلیات مصوبه کمیسیون

طرح توسعه و تولید زنجیره فولاد بر مبنای اصلاح روندهای فعلی تنظیم بازار زنجیره فولاد تدوین شده است. در عین حال در برخی مواد آن ایرادهایی وجود دارد که ممکن است موجب مرتفع شدن چالش‌ها و مشکلات زنجیره فولاد کشور نشود.

از جمله نقاط قوت این طرح می‌توان به این نکته اشاره کرد که در طرح حاضر به کلیه حلقه‌های زنجیره ارزش فولاد توجه شده و برای حمایت و توسعه صادرات محصولات زنجیره فولاد پیشنهادهایی ارائه شده است که اجرای صحیح آنها می‌تواند علاوه بر تأمین نیاز داخل کشور، موجب صادرات پایدار محصولات زنجیره فولاد شود.

از جمله ایرادهای این طرح می‌توان به الزام کلیه تولیدکنندگان زنجیره فولاد به عرضه محصولات خود در بورس کالا اشاره کرد که با توجه به واقعیات موجود، عرضه محصولات زنجیره فولاد توسط کلیه تولیدکنندگان به‌ویژه تولیدکنندگان کوچک و متوسط و برخی واحدهایی که دارای قراردادهای بلندمدت تأمین مواد اولیه هستند، امکانپذیر نخواهد بود و بازار زنجیره فولاد کشور با چالش روبه‌رو خواهد شد.

در گزارش جدید کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی ایده کلی موضوع ماده (۳) این طرح مبنی بر منوط کردن صادرات به عرضه در بورس کالا دستخوش تغییراتی شده است که ضمن توسعه صادرات محصولات زنجیره فولاد، امکان تأمین پایدار نیاز داخل کشور را نیز فراهم می‌کند و لذا نیازی به الزام کلیه تولیدکنندگان به عرضه در بورس کالا وجود ندارد.

همچنین کمیسیون با قبول ایرادهای جدی که به سامانه بهین‌یاب وزارت صنعت، معدن و تجارت وارد است، تلاش کرده است با یکپارچه‌سازی کلیه سامانه‌های الکترونیکی وزارت صمت در قالب «سامانه جامع تجارت»، اطلاعات تولیدکنندگان، صادرکنندگان، واردکنندگان و مصرف‌کنندگان مواد اولیه را در این سامانه تجمیع و مورد بررسی و پایش مستمر قرار دهد.

برخی تبصره‌های ذیل مواد این طرح، به موضوعاتی مانند کاهش معافیت مالیاتی صادرات مواد خام و یا وضع عوارض صادراتی برای محصولات زنجیره فولاد پرداخته است، درحالی که در سایر قوانین اعم از ماده (۱۴۱) قانون اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۹۴ و ماده (۳۷) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴ اختیارات لازم به نهادهای ذی‌ربط داده شده است و با توجه به شرایط بازار، دولت می‌تواند با هدف تنظیم بازار نسبت به تعیین مصادیق ماده خام و به‌تبع کاهش معافیت مالیات و نیز وضع عوارض صادراتی اقدام نماید.

اظهارنظر تفصیلی درباره مصوبه کمیسیون

جدول ۱ اظهارنظر کارشناسی درباره مواد طرح توسعه و تولید زنجیره فولاد را نشان می‌دهد.

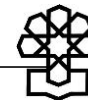
جدول ۱. اظهار نظر کارشناسی درباره مواد مصوبه کمیسیون در خصوص طرح توسعه، تولید و نظارت بر زنجیره فولاد

ماده	متن مصوبه کمیسیون	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی
ماده (۱)	<p>تعاریف و اصطلاحات به کار رفته در این قانون دارای معانی مشروح زیر است:</p> <p>الف) محصولات زنجیره فولاد: کلیه محصولات زنجیره تولید، تأمین و توزیع فولاد اعم از مواد اولیه معدنی (سنگ آهن، کنسانتره، گندله و آهن اسفنجی)، محصولات میانی فولاد (بیلت، بلوم و اسلب)، محصولات نهایی اعم از مقاطع طویل (مانند میلگرد، تیرآهن و نظایر آن) و مقاطع تخت (انواع ورق فولادی اعم از ورق گرم، ورق سرد و پوشش‌دار) و محصولات ثانویه حاصل از ورق شامل انواع لوله و پروفیل.</p> <p>ب) کمیته: کمیته رصد و پایش بازار فولاد</p> <p>پ) سامانه جامع تجارت: سامانه نرم‌افزاری جامع یکپارچه‌سازی و نظارت بر فرایند تجارت موضوع ماده (۶) قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب سال ۱۳۹۲/۳/۱۰ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن</p> <p>ت) سامانه جامع انبارها: سامانه نرم‌افزاری به شناسه‌دار کردن کلیه انبارها و مراکز نگهداری کالا و ثبت مشخصات مالک کالا، نوع و میزان کالاهای ورودی و خروجی در اجرای بند «ث» ماده (۶) قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز</p>	*			<p>با توجه به مطالب بیان شده ذیل ماده (۴) طرح در گزارش حاضر و اینکه نظارت و رصد مستمر زنجیره فولاد، تعیین قیمت پایه و بررسی عملکرد بنگاه‌ها در ایفای تعهدات می‌تواند توسط معاونت تخصصی مربوطه در وزارت صنعت، معدن و تجارت انجام شود، ضرورتی به تشکیل کمیته رصد و پایش بازار فولاد وجود ندارد، لذا پیشنهاد می‌شود بند «ب» حذف شود.</p>	حذف بند «ب»

ماده	متن مصوبه کمیسیون	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی
ماده (۲)	کلیه تولیدکنندگان محصولات زنجیره فولاد با رعایت مفاد بند «ج» ماده (۳۶) قانون احکام دائمی کشور مصوب ۱۰/۱۱/۱۳۹۵، برای فروش داخلی ملزم به عرضه و فروش در بورس کالا می‌باشند. معامله محصولات زنجیره فولاد (بجز مقاطع طویل و تکمیلی) خریداری شده، خارج از بورس به هر طریقی ممنوع است و در حکم فروش خارج از شبکه طبق ماده (۵) قانون تعزیرات حکومتی مصوب مجمع تشخیص مصلحت نظام مورخ ۲۳/۱۲/۱۳۶۷ می‌باشد.		*		در ویرایش قبلی گزارش کمیسیون محصولات لوله و پروفیل از حکم این ماده استثنا شده بود که این موضوع در ویرایش جدید حذف شده است. پیشنهاد حذف ماده (۲) اولاً الزام کلیه تولیدکنندگان محصولات زنجیره فولاد به عرضه محصول خود در بورس کالا به دلایل زیر قابلیت اجرا ندارد و موجب ایجاد چالش در زنجیره فولاد خواهد شد: ۱. تولیدکنندگان کوچک و متوسط زنجیره فولاد، شرایط عمومی، تضامین و نقدینگی لازم برای پذیرش در بورس کالا را ندارند. همچنین به دلیل اینکه بازارهای تولیدکنندگان کوچک و متوسط بازارهای محدود محلی و منطقه‌ای است، الزام این تولیدکنندگان به عرضه محصولات خود در بورس کالا موجب ایجاد چالش‌های جدی در برخی زنجیره‌های تأمین به‌ویژه در استان‌ها خواهد شد. ۲. در حلقه‌های نخست زنجیره مانند سنگ آهن، کنسانتره و گندله، به دلیل تنوع در مشخصات فنی محصولات و وجود قراردادهای عمدتاً بلندمدت میان تأمین‌کنندگان مواد اولیه و تولیدکنندگان آهن اسفنجی یا فولاد، الزام به عرضه در بورس کالا موجب به هم خوردن روند تأمین مواد اولیه برای واحدهای زنجیره فولاد خواهد شد و ممکن است تعداد زیادی از واحدهای زنجیره فولاد با مشکلات جدی در تأمین مواد اولیه خود روبه‌رو شوند و یا امکان دسترسی	حذف ماده ۲

پیشنهاد اصلاحی	اظهار نظر کارشناسی	ارجاع به کمیسیون	مخالف	موافق	متن مصوبه کمیسیون	ماده
	<p>به مواد اولیه با مشخصات فنی مورد نظر خود را نداشته باشند.</p> <p>۳. پایش و نظارت بر عرضه کلیه محصولات زنجیره فولاد در بورس کالا و ممنوع بودن خرید و فروش محصولات در خارج از بورس، نیازمند وجود سیستم‌های نظارتی و تعزیراتی گسترده و کارآمد است. براساس تجارب سال‌های گذشته، برخوردهای تعزیراتی و قضایی با واحدهای تولیدی امکان‌پذیر نبوده و پایش و رصد زنجیره برای جلوگیری از فروش در خارج از بورس کالا قابلیت اجرا نخواهد داشت. همچنین با توجه به وجود برخی استثناها، اجرای این بند در عمل با شکست روبه‌رو خواهد شد. ثانیاً در این ماده تکلیف به عرضه کالا در بورس کالا، تبعات سرپیچی از این تکلیف ذکر نشده است و صرفاً ضمانت اجرای معامله محصولات زنجیره فولاد خریداری شده در خارج از بورس ذکر شده است، در همان جمله نیز ابهام وجود دارد که منظور فروش همان کالایی است که خریداری شده است یا محصولات ساخته شده با آن مواد اولیه. شایان ذکر است این عبارت با صدر تبصره «۳» همین ماده نیز اشتراک محتوایی و احتمالاً تکرار دارد.</p> <p>نهایتاً مفاد ماده (۲) این طرح به نوعی در پیشنهاد اصلاحی ماده (۳) لحاظ شده است و اهداف آن را در خصوص تأمین پایدار نیاز داخل تأمین می‌کند. بنابراین پیشنهاد می‌شود این ماده حذف شود.</p>					

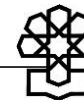
ماده	متن مصوبه کمیسیون	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی
تبصره «۱»	در معاملات محصولات زنجیره فولاد، بورس کالا موظف است صرفاً به واحدهای تولیدی مورد تأیید وزارت صنعت، معدن و تجارت و براساس سهمیه آنها اجازه ثبت سفارش و خرید بدهد. خرید مقاطع طولی از حکم این تبصره مستثناست.		*		با توجه به تکرار موضوع این تبصره (درخصوص سهمیه) در تبصره «۲» ماده (۵) پیشنهاد می‌شود این تبصره حذف شود. شایان ذکر است خریداران مقاطع طولی از بورس کالا نیز باید توسط دولت شناسایی شوند و امکان رصد این حلقه از زنجیره نیز وجود داشته باشد و مستثنا شدن این اشخاص، با بند «۹» سیاست‌های کلی قانونگذاری ابلاغی مقام معظم رهبری مبنی بر «عمومی بودن قانون و شمول و جامعیت آن و حتی‌الامکان پرهیز از استثناهای قانونی» مغایرت دارد. البته در ویرایش قبلی گزارش کمیسیون به سامانه بهین‌یاب ارجاع داده شده بود که در گزارش قبلی این مرکز با آن مخالفت شده بود و خوشبختانه در ویرایش جدید این موضوع حذف شده است و به‌صورت کلی ذکر شده است.	حذف تبصره ۱
تبصره «۲»	بورس کالا موظف است امکان معاملات خرده‌فروشی محصولات فولادی مقاطع طولی و محصولات ثانویه حاصل از ورق را ظرف مدت ۳ ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون فراهم نماید.		*		اصلاح و تبدیل به ماده (۲)	ماده (۲) - بورس کالا موظف است امکان عرضه همه محصولات زنجیره فولاد و نیز معاملات خرده‌فروشی محصولات فولادی مقاطع طولی و محصولات ثانویه حاصل از ورق (لوله و پروفیل) را ظرف مدت ۳ ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون فراهم نماید.
تبصره «۳»	فروش مواد اولیه محصولات زنجیره فولاد خریداری شده از بورس کالا، توسط تولیدکنندگان ممنوع است و متخلفان به دلیل اخلال در بازار و نظام اقتصادی مشمول ضمانت اجرای تبصره «۴» ماده (۱۸) قانون		*		با توجه به اینکه میزان سهمیه اعطا شده به خریداران از بورس کالا براساس تولید واقعی ثبت شده این واحدها در سامانه جامع تجارت خواهد بود، در صورتی که میزان تولید واحد از مقدار ثبت شده در سامانه کاهش یابد، به‌طور	حذف تبصره «۳»

ماده	متن مصوبه کمیسیون	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی
	مبارزه با قاچاق کالا و ارز می‌شوند.				خودکار امکان خرید مواد اولیه نیز از بورس کالا برای این واحد تولیدی وجود نخواهد داشت. در واقع تنها واحدهایی امکان خرید مواد اولیه از بورس کالا را خواهند داشت که به میزان خریداری شده از بورس کالا نسبت به تولید محصول اقدام کنند. با توجه به مکانیسم «خودتنظیم‌گری» ایجاد شده در این طرح، نیازی به ذکر این تبصره نیست. بنابراین پیشنهاد می‌شود این تبصره حذف شود.	
تبصره «۴»	واحدهای کوچک زنجیره فولاد با تشخیص وزارت صنعت، معدن و تجارت می‌توانند با تشکیل تعاونی تأمین نیاز تولیدکنندگان، معاملات بورسی خود را از طریق تعاونی مزبور به انجام برسانند.		*		در حال حاضر امکان قانونی تشکیل تعاونی برای واحدهای کوچک و متوسط وجود دارد و نیازی به آوردن این تبصره نیست. واحدهای کوچک و متوسط می‌توانند تعاونی‌های توزیعی تشکیل داده و با تأیید وزارت صنعت، معدن و تجارت نسبت به انجام معاملات در بورس کالا اقدام کنند.	حذف تبصره «۴»
ماده (۳)	صادرات محصولات زنجیره فولاد توسط هریک از تولیدکنندگان منوط به عرضه میزان تعیین شده آنها در بورس کالا توسط کمیته مندرج در ماده (۴) این قانون است.			*	این ماده مهم‌ترین ماده این طرح است و در ویرایش قبلی واجد اشکالات فراوانی بود که در ویرایش اول این گزارش بدان اشاره شد، خوشبختانه در ویرایش جدید بخش قابل توجهی از آن ایرادها برطرف شده است و از متن پیشنهادی این مرکز استفاده شده است. لکن کماکان دو اشکال دارد: الف) تعیین میزان عرضه توسط کمیته ماده (۴) که در همان ماده بدان پرداخته خواهد شد. ب) امکان برخورد سلیقه‌ای با واحدهای تولیدی مختلف.	ماده (۳) - صادرات محصولات زنجیره فولاد توسط هریک از تولیدکنندگان، منوط به عرضه بخشی از تولید آنها در بورس کالا است. وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است برای هریک از حلقه‌های زنجیره فولاد نسبت حداقل عرضه در بورس کالا به ازای هر تن صادرات را اعلام کند.

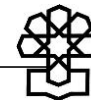
ماده	متن مصوبه کمیسیون	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی
					برای حل این مشکل پیشنهاد می‌شود برای هر یک از حلقات زنجیره فولاد یک نسبت جهت حداقل عرضه در بورس به ازای هر تن صادرات تعیین شود و همه تولیدکنندگان آن محصول موظف به رعایت آن نسبت شوند.	
تبصره «۱»	تولید کنندگانی که قصد صادرات محصولات خود را دارند، موظفند برنامه صادرات و عرضه در بورس محصول خود را براساس نسبت تعیین شده کمیته مندرج در ماده (۴) این قانون در بازه های زمانی ۶ ماهه به آن کمیته اعلام کنند.	*			به دلیل جلوگیری از ابهام بهتر است منظور از برنامه مشخص شود.	تبصره «۱» - تولیدکنندگانی که قصد صادرات محصولات خود را دارند، موظفند برنامه صادرات (میزان) و عرضه در بورس (زمان و میزان) محصول خود را براساس نسبت اعلام شده ازسوی وزارت صنعت، معدن و تجارت در بازه‌های زمانی ۶ ماهه به صورت عمومی اعلام کنند.
تبصره «۲»	تولید کنندگانی که برنامه حداقل عرضه محصولات خود در بورس کالا را رعایت نکنند، ضمن ایجاد محدودیت متناسب در خرید مواد اولیه خود از بورس کالا توسط کمیته ماده (۴) این قانون مجوز صادرات آنها نیز معلق خواهد شد.	*			نیاز به اصلاح در صورت اصلاح ماده (۴)	تبصره «۲» - تولید کنندگانی که برنامه حداقل عرضه محصولات خود در بورس کالا را رعایت نکنند، وزارت صنعت معدن و تجارت موظف است ضمن ایجاد محدودیت متناسب در خرید مواد اولیه از بورس کالا، مانع از صادرات محصول آنها تا پایان دوره ۶ ماهه شود.
تبصره «۳»	دولت مکلف است تا پنجاه (۵۰٪) درصد از قیمت متوسط قیمت جهانی هر تن سنگ آهن را به تشخیص وزارت صنعت، معدن و تجارت به عنوان عوارض صادراتی در تمام زنجیره فولاد اعمال نماید.	*			طبق ماده (۳۷) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۰۱/۰۲/۱۳۹۴، به دولت اجازه داده شده است تا «برای فراوری مواد خام و تبدیل کالاهای با ارزش افزوده پایین داخلی و وارداتی به کالاهای با ارزش افزوده بالا از انواع مشوق‌های لازم استفاده کند».	حذف تبصره «۳»

ماده	متن مصوبه کمیسیون	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی
					<p>همچنین «وضع هرگونه عوارض بر صادرات کالاها و خدمات غیریارانه‌ای و مواد خام و کالاهای با ارزش افزوده پایین‌مزد بر نیاز داخلی و یا فاقد توجیه فنی و اقتصادی برای فراوری در داخل با لحاظ حفظ درصدی از سهم بازار جهانی به تشخیص وزارتخانه صنعت، معدن و تجارت ممنوع شده است». در این قانون آمده است که «میزان عوارض بر سایر مواد خام و کالاهای با ارزش افزوده پایین نباید به کاهش یا توقف تولید مواد خام یا کالاهای با ارزش افزوده پایین بینجامد» و «عوارض دریافتی از صادرات مواد خام و کالاهای با ارزش افزوده پایین برای تشویق صادرات کالاهای با ارزش افزوده بالای مرتبط با همان مواد خام و کالای با ارزش افزوده پایین در بودجه‌های سنواتی منظور می‌شود». همچنین این قانون دولت را مکلف کرده است «از تاریخ وضع و تصویب عوارض توسط شورای اقتصاد و ابلاغ عمومی آن پس از حداقل سه ماه نسبت به اخذ عوارض اقدام کند».</p> <p>بنابراین تمهیدات لازم برای جلوگیری از «خام‌فروشی» و حمایت از تولید محصولات با ارزش افزوده بالا در این قانون دیده شده است و دولت می‌تواند با ارزیابی شرایط نسبت به وضع موردی عوارض صادراتی اقدام کند و لذا تعیین عوارض صادراتی در قانون اقدام سنجیده‌ای ارزیابی نمی‌شود، زیرا با تغییر شرایط بازار محصولات فولادی</p>	

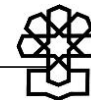
ماده	متن مصوبه کمیسیون	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی
					جهت تغییر نرخ عوارض باید اصلاح قانونی صورت گیرد و این فرایند زمانبر خواهد بود	
تبصره «۴»	حکم ماده (۱۴۱) قانون مالیات‌های مستقیم و اصلاحات بعدی آن مصوب سال ۱۳۶۶ شامل مواد اولیه معدنی و محصولات میانی فولاد نمی‌شود.			*	به منظور تصمیم‌گیری در خصوص این تبصره لازم است به چند نکته توجه شود: ۱. سازوکار طراحی شده در ماده (۳) و ماده (۵) طرح حاضر، عرضه محصولات مختلف زنجیره فولاد در بازار داخلی را به نحو مناسبی تضمین می‌کند. لذا حذف معافیت مالیاتی صادرات محصولات زنجیره فولاد، با دغدغه تأمین نیاز داخلی، ضرورتی ندارد. ۲. با افزایش شدید نرخ ارز طی سه سال اخیر، نظام انگیزشی تولیدکنندگان به سمت صادرات اصلاح شده و صرفه صادرات به شدت افزایش یافته است. لذا وضع معافیت مالیاتی کامل (۱۰۰ درصد) برای صادرات با هدف تشویق صادرات، اعم از اینکه برای محصولات زنجیره فولاد وضع شود یا سایر کالاها، چندان موجه نیست. ۳. با توجه به شرایط بودجه دولت در سال‌های اخیر و همچنین تکالیف وضع شده برای دولت در اسناد بالادستی مبنی بر کاهش کسری تراز عملیاتی بودجه و همچنین افزایش شفافیت در اقتصاد، ساماندهی و کاهش معافیت‌های مالیاتی به‌طور کلی، یکی از ضرورت‌های مغفول سال‌های اخیر بوده است. لذا اصل کاهش معافیت‌های مالیاتی، از جمله در زنجیره فولاد، امری ضروری است.	با توجه به توضیحات ارائه شده، حذف یا ابقای معافیت‌های مالیاتی زنجیره فولاد در شرایط کنونی، بستگی به نوع اولویت‌بندی ذهنی قانونگذار بین «کاهش کسری بودجه دولت» و «توسعه صادرات» دارد، در هر صورت اتخاذ این تصمیم به صورت جامع برای انواع کالاهای صادراتی نسبت به اتخاذ آن در یک بخش خاص (زنجیره فولاد) ترجیح دارد.

ماده	متن مصوبه کمیسیون	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی
					۴. از آنجا که در حال حاضر معافیت مالیاتی صادرات، برای بسیاری از صنایع برقرار است، لذا ساماندهی و کاهش معافیت‌های مالیاتی در همه صنایع و به‌صورت همزمان، ترجیح دارد.	
تبصره «۵»	مازاد عرضه در بورس کالا به مجوز صادراتی تولید کنندگان اضافه می‌گردد و حداکثر تا ۶ ماه معتبر است.	*			بهتر است تصریح شود مازاد عرضه نسبت به تقاضا منظور است نه نسبت به برنامه عرضه قبلی	
ماده (۴)	به‌منظور رصد و پایش مداوم بازار محصولات فولادی: الف) وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است کمیته رصد و پایش بازار فولاد را متشکل از اعضای زیر ظرف مدت یک‌ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون تشکیل دهد: ۱. وزیر یا معاون مربوط وزارت صنعت، معدن و تجارت (به‌عنوان رئیس کمیته) ۲. معاون مربوط وزارت امور اقتصادی و دارایی ۳. نماینده تام‌الاختیار دادستان کل کشور ۴. دو نفر از نمایندگان کمیسیون‌های صنایع و معادن و اقتصادی مجلس شورای اسلامی به‌عنوان ناظر (از هر کمیسیون یک نفر) ۵. رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران ۶. مدیرعامل شرکت بورس کالای ایران (بدون حق			*	با توجه به اصلاحات انجام شده در مواد (۲) و (۳) این طرح، تعدادی از وظایف ذکر شده برای کمیته رصد و پایش ذیل بند «ب» ماده (۴) بلاموضوع خواهد بود. لذا با توجه به اینکه معاونت امور معادن و صنایع معدنی وزارت صمت، معاونت تخصصی مرتبط با زنجیره فولاد است، پیشنهاد می‌شود تا وظایف «رصد و پایش مستمر زنجیره»، «تعیین قیمت پایه محصولات زنجیره فولاد» و «بررسی عملکرد و تخلفات بنگاه‌ها در ایفای تعهدات عرضه داخلی و صادرات» به معاونت تخصصی مرتبط در وزارت صنعت، معدن و تجارت محول شود. از منظر حقوقی نیز با توجه به صلاحیت‌های این کمیته، که جنبه اجرایی دارد، حضور افرادی خارج از وزرا در آن، توسط شورای نگهبان با اصول شصتم و یکصدوسه‌هشتم قانون اساسی مغایر دانسته خواهد شد. ضمن اینکه ضوابط رسمیت یافتن جلسه و معیار تصمیم‌گیری مشخص نیست که این	وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است تا نسبت به رصد و پایش مستمر زنجیره فولاد، تعیین قیمت پایه محصولات زنجیره فولاد به‌صورت ضرایبی از قیمت‌های جهانی، تعیین حداقل میزان عرضه در بورس کالا به‌صورت ضرایبی از میزان برنامه صادراتی اعلامی توسط تولیدکننده و بررسی عملکرد و تخلفات بنگاه‌ها در ایفای تعهدات عرضه داخلی و صادرات اقدام نماید. پیشنهاد الحاقی تبصره «۲»- وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است در تدوین کلیه آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌ها و اتخاذ سایر تصمیم‌های مربوط به محصولات زنجیره فولاد، از انجمن‌های تخصصی و تشکل‌های اقتصادی

ماده	متن مصوبه کمیسیون	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی
	<p>رأی)</p> <p>۷. نماینده‌هایی از انجمن‌های تخصصی و تشکل‌های اقتصادی موضوع مواد (۲) و (۳) قانون بهبود مستمر فضای کسب‌وکار حسب مورد (بدون حق رأی) (ب) وظایف کمیته رصد و پایش بازار فولاد شامل موارد زیر است:</p> <p>۱. بررسی مداوم بازار فولاد</p> <p>۲. بررسی درخواست‌های فعالان بازار جهت تأمین مواد اولیه و بروزرسانی سهمیه‌ها و مدیریت تقاضا</p> <p>۳. نظارت بر نحوه تعیین قیمت پایه محصولات جهت معامله در بورس</p> <p>۴. بررسی عملکرد تولیدکنندگان، توزیع‌کنندگان و تأمین‌کنندگان در ایفای تعهدات و بررسی تخلفات آنها و تعیین انتخاب نماینده رسمی شرکت‌ها</p> <p>۵. تنظیم و ابلاغ شیوه‌نامه فعالیت فعالان زنجیره تأمین و توزیع فولاد در سامانه جامع تجارت</p> <p>۶. بررسی، نظارت و اعمال قراردادهای بلندمدت صادراتی تولیدکنندگان طبق میزان صادرات مجاز</p> <p>۷. تنظیم برنامه‌های عرضه هفتگی و ماهیانه محصولات زنجیره فولاد در بورس کالا</p> <p>۸. احصای شرایط تولیدکنندگان حائز صلاحیت جهت انعقاد قراردادهای بلندمدت، تأمین مواد اولیه در چارچوب معاملات بورس کالا (ازجمله</p>				مورد توسط شورای نگهبان با ابهام مواجه خواهد شد.	مربوطه دعوت نموده و طبق مواد (۲) و (۳) قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار مصوب ۱۳۹۰، نظرات آنها را اخذ نماید. پیشنهاد الحاقی تبصره «۳»- هرگونه تغییر سیاست یا رویه لازم است حداقل سه ماه زودتر به اطلاع تولیدکنندگان محصولات زنجیره فولاد برسد.

ماده	متن مصوبه کمیسیون	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی
	خودروسازان و تولیدکنندگان لوازم خانگی) ۹. تعیین میزان حداقل عرضه محصولات توسط تولیدکنندگان در بورس					
تبصره	کمیته موظف است پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون، گزارش جامع بررسی و رصد زنجیره فولاد را به صورت ماهیانه به کمیسیون‌های صنایع و معادن و اقتصادی مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.	*			ضرورت اصلاح در صورت اصلاح اصل ماده	وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است گزارش جامع بررسی و رصد زنجیره فولاد را به صورت ماهیانه به کمیسیون‌های صنایع و معادن و اقتصادی مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.
ماده (۵)	تولیدکنندگان، صادرکنندگان و تأمین‌کنندگان محصولات زنجیره فولاد و متولیان انبارهای کالا اعم از واحدهای مستقر در مناطق آزاد و مناطق ویژه اقتصادی مکلفند حسب مورد اطلاعات تولید، خرید و فروش، واردات، صادرات و مصرف کالاهای تولیدی، اطلاعات مکان‌های نگهداری کالا، موجودی اولیه کالاها در انبارها و ورود و خروج کالا به انبارها را در سامانه جامع تجارت و سامانه جامع انبارها ثبت و ضبط نمایند.	*			این ماده با توجه به پیشنهاد مرکز در ویرایش اول گزارش اصلاح شده است. سامانه جامع انبارها جزئی از سامانه جامع تجارت است و نیازی به ذکر مجزا نیست.	کلمه «واردکنندگان» در صدر ماده اضافه شود و عبارت «سامانه جامع انبارها» از انتهای ماده حذف گردد.
تبصره «۱»	در صورت عدم ثبت کامل اطلاعات موضوع این ماده در سامانه جامع تجارت، ثبت سفارش واردات اقلام مورد نیاز، خرید محصولات زنجیره فولاد در بورس کالا، حمل‌ونقل و صادرات آن، مجاز نمی‌باشد.			*		تبصره «۱»- در صورت عدم ثبت کامل اطلاعات موضوع این ماده در سامانه جامع تجارت، خرید، فروش، حمل‌ونقل و نگهداری کالاهای مذکور در حکم کالای قاچاق می‌باشد.

ماده	متن مصوبه کمیسیون	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی
تبصره «۲»	سهمیه خرید مواد اولیه برای واحدهای تولیدی و سهمیه خرید محصولات نهایی برای واحدهای تجاری متناسب با مقادیر اطلاعات ثبت شده آن واحد در سامانه جامع تجارت توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت تعیین می‌گردد.	*				
تبصره «۳»	حمل کلیه محصولات زنجیره فولاد صرفاً با درج شماره سند فروش سامانه جامع تجارت در بارنامه مجاز است.	*				
				*	این تبصره در مصوبه قبلی کمیسیون وجود داشت که در مصوبه اخیر حذف شده است و با عنایت به ضرورت پیش بینی ضمانت اجرا، این تبصره مورد پیشنهاد است.	پیشنهاد الحاقی: عدم رعایت مفاد این ماده، مشمول ضمانت اجرای تبصره «۴» ماده (۱۸) قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب سال ۱۳۹۲ و اصلاحات بعدی آن می‌شود.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

زنجیره فولاد یکی از مهم‌ترین زنجیره‌های ارزش در صنعت کشور است و جایگاه ایران در تولید فولاد در حوزه بین‌المللی نیز حائز اهمیت است. در سال‌های گذشته سیاستگذاری‌های نادرست، مشکلات قابل‌توجهی را برای این صنعت ایجاد کرده است که اهم آنها عبارتند از: عدم توازن در توسعه بخش‌های مختلف زنجیره ارزش، ابهام در تحقق برنامه‌های توسعه صنعت فولاد، ساختار معیوب تعیین قیمت حامل‌های انرژی، فقدان سامانه‌های آماری و اطلاعاتی جامع و مهم‌تر از همه عدم تنظیم بازار فولاد در کشور.

طرح حاضر با شناسایی برخی از آیین آسیب‌ها، درصد حل آنها بوده است و تا حدی در این خصوص موفق بوده است، لذا مرکز پژوهش‌های مجلس با کلیات این طرح موافق است. اگرچه بخش قابل‌توجهی از ایرادها که در ویرایش اول این گزارش مورد بحث قرار گرفته بود، در مصوبه جدید کمیسیون محترم اصلاح شده است ولی کماکان برخی رویکردهای این طرح مطلوب ارزیابی نمی‌شود، مهم‌ترین این رویکردهای نادرست عبارت است از الزام به عرضه محصولات همه تولیدکنندگان در بورس کالا و ایجاد کمیته جدید برای سیاستگذاری در صنعت فولاد.

اصلاح این رویکردها ضروری است و در صورت عدم اصلاح مستعد ایجاد مشکلات جدید برای

زنجیره فولاد کشور خواهد بود که جزئیات پیشنهادهای اصلاحی در متن جدول (۱) اشاره شد.

جدول (۲)

ماده	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون
ماده (۱)	*		
ماده (۲)		*	
تبصره «۱»		*	
تبصره «۲»			*
تبصره «۳»		*	
تبصره «۴»		*	
ماده (۳)			*
تبصره «۱»	*		
تبصره «۲»	*		
تبصره «۳»		*	
تبصره «۴»			*
تبصره «۵»	*		
ماده (۴)		*	
تبصره	*		
ماده (۵)	*		
تبصره «۱»			*
تبصره «۲»	*		
تبصره «۳»	*		

جدول (۳)

ارجاع به کمیسیون	مخالف	موافق	ماده
		*	<p>ماده (۱)</p> <p>تعاریف و اصطلاحات به کار رفته در این قانون دارای معانی مشروح زیر است:</p> <p>الف) محصولات زنجیره فولاد: کلیه محصولات زنجیره تولید، تأمین و توزیع فولاد اعم از مواد اولیه معدنی (سنگ آهن، کنسانتره، گندله و آهن اسفنجی)، محصولات میانی فولاد (بیلت، بلوم و اسلب)، محصولات نهایی اعم از مقاطع طولی (مانند میلگرد، تیرآهن و نظایر آن) و مقاطع تخت (انواع ورق فولادی اعم از ورق گرم، ورق سرد و پوشش دار) و محصولات ثانویه حاصل از ورق شامل انواع لوله و پروفیل.</p> <p>ب) کمیته: کمیته رصد و پایش بازار فولاد</p> <p>پ) سامانه جامع تجارت: سامانه نرم افزاری جامع یکپارچه سازی و نظارت بر فرایند تجارت موضوع ماده (۶) قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب سال ۱۳۹۲/۳/۱۰ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن</p> <p>ت) سامانه جامع انبارها: سامانه نرم افزاری به شناسه دار کردن کلیه انبارها و مراکز نگهداری کالا و ثبت مشخصات مالک کالا، نوع و میزان کالاهای ورودی و خروجی در اجرای بند «ث» ماده (۶) قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز</p>
		*	<p>ماده (۲)</p> <p>کلیه تولیدکنندگان محصولات زنجیره فولاد با رعایت مفاد بند «ج» ماده (۳۶) قانون احکام دائمی کشور مصوب ۱۰/۱۱/۱۳۹۵، برای فروش داخلی ملزم به عرضه و فروش در بورس کالا می باشند. معامله محصولات زنجیره فولاد (بجز مقاطع طولی و تکمیلی) خریداری شده، خارج از بورس به هر طریقی ممنوع است و در حکم فروش خارج از شبکه طبق ماده (۵) قانون تعزیرات حکومتی مصوب مجمع تشخیص مصلحت نظام مورخ ۲۳/۱۲/۱۳۶۷ می باشد.</p>
		*	<p>تبصره «۱»</p> <p>در معاملات محصولات زنجیره فولاد، بورس کالا موظف است صرفاً به واحدهای تولیدی مورد تأیید وزارت صنعت، معدن و تجارت و براساس سهمیه آنها اجازه ثبت سفارش و خرید بدهد. خرید مقاطع طولی از حکم این تبصره مستثناست.</p>
		*	<p>تبصره «۲»</p> <p>بورس کالا موظف است امکان معاملات خرده فروشی محصولات فولادی مقاطع طولی و محصولات ثانویه حاصل از ورق را ظرف مدت ۳ ماه پس از لازم الاجرا شدن این قانون فراهم نماید.</p>
		*	<p>تبصره «۳»</p> <p>فروش مواد اولیه محصولات زنجیره فولاد خریداری شده از بورس کالا، توسط تولیدکنندگان ممنوع است و متخلفان به دلیل اخلاف در بازار و نظام اقتصادی مشمول ضمانت اجرای تبصره «۴» ماده (۱۸) قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز می شوند.</p>

ارجاع به کمیسیون	مخالف	موافق	ماده
	*		تبصره «۴» واحدهای کوچک زنجیره فولاد با تشخیص وزارت صنعت، معدن و تجارت می‌توانند با تشکیل تعاونی تأمین نیاز تولیدکنندگان، معاملات بورسی خود را از طریق تعاونی مزبور به انجام برسانند.
*			ماده (۳) صادرات محصولات زنجیره فولاد توسط هریک از تولیدکنندگان منوط به عرضه میزان تعیین شده آنها در بورس کالا توسط کمیته مندرج در ماده (۴) این قانون است.
		*	تبصره «۱» تولید کنندگانی که قصد صادرات محصولات خود را دارند، موظفند برنامه صادرات و عرضه در بورس محصول خود را براساس نسبت تعیین شده کمیته مندرج در ماده (۴) این قانون در بازه های زمانی ۶ ماهه به آن کمیته اعلام کنند.
		*	تبصره «۲» تولید کنندگانی که برنامه حداقل عرضه محصولات خود در بورس کالا را رعایت نکنند، ضمن ایجاد محدودیت متناسب در خرید مواد اولیه خود از بورس کالا توسط کمیته ماده (۴) این قانون مجوز صادرات آنها نیز معلق خواهد شد.
	*		تبصره «۳» دولت مکلف است تا پنجاه (۵۰٪) درصد از قیمت متوسط قیمت جهانی هر تن سنگ آهن را به تشخیص وزارت صنعت، معدن و تجارت به عنوان عوارض صادراتی در تمام زنجیره فولاد اعمال نماید.
*			تبصره «۴» حکم ماده (۱۴۱) قانون مالیات‌های مستقیم و اصلاحات بعدی آن مصوب سال ۱۳۶۶ شامل مواد اولیه معدنی و محصولات میانی فولاد نمی‌شود.
		*	تبصره «۵» مازاد عرضه در بورس کالا به مجوز صادراتی تولید کنندگان اضافه می‌گردد و حداکثر تا ۶ ماه معتبر است.
	*		ماده (۴) به منظور رصد و پایش مداوم بازار محصولات فولادی: الف) وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است کمیته رصد و پایش بازار فولاد را متشکل از اعضای زیر ظرف مدت یک‌ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون تشکیل دهد: ۱. وزیر یا معاون مربوط وزارت صنعت، معدن و تجارت (به عنوان رئیس کمیته) ۲. معاون مربوط وزارت امور اقتصادی و دارایی ۳. نماینده تام‌الاختیار دادستان کل کشور ۴. دو نفر از نمایندگان کمیسیون‌های صنایع و معادن و اقتصادی مجلس شورای اسلامی به عنوان ناظر (از هر کمیسیون یک نفر) ۵. رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

ارجاع به کمیسیون	مخالف	موافق	ماده
			<p>۶. مدیرعامل شرکت بورس کالای ایران (بدون حق رأی)</p> <p>۷. نماینده‌هایی از انجمن‌های تخصصی و تشکل‌های اقتصادی موضوع مواد (۲) و (۳) قانون بهبود مستمر فضای کسب و کار حسب مورد (بدون حق رأی)</p> <p>ب) وظایف کمیته رصد و پایش بازار فولاد شامل موارد زیر است:</p> <p>۱. بررسی مداوم بازار فولاد</p> <p>۲. بررسی درخواست‌های فعالان بازار جهت تأمین مواد اولیه و بروزرسانی سهمیه‌ها و مدیریت تقاضا</p> <p>۳. نظارت بر نحوه تعیین قیمت پایه محصولات جهت معامله در بورس</p> <p>۴. بررسی عملکرد تولیدکنندگان، توزیع‌کنندگان و تأمین‌کنندگان در ایفای تعهدات و بررسی تخلفات آنها و تعیین انتخاب نماینده رسمی شرکت‌ها</p> <p>۵. تنظیم و ابلاغ شیوه‌نامه فعالیت فعالان زنجیره تأمین و توزیع فولاد در سامانه جامع تجارت</p> <p>۶. بررسی، نظارت و اعمال قراردادهای بلندمدت صادراتی تولیدکنندگان طبق میزان صادرات مجاز</p> <p>۷. تنظیم برنامه‌های عرضه هفتگی و ماهیانه محصولات زنجیره فولاد در بورس کالا</p> <p>۸. احصای شرایط تولیدکنندگان حائز صلاحیت جهت انعقاد قراردادهای بلندمدت، تأمین مواد اولیه در چارچوب معاملات بورس کالا (ازجمله خودروسازان و تولیدکنندگان لوازم خانگی)</p> <p>۹. تعیین میزان حداقل عرضه محصولات توسط تولیدکنندگان در بورس</p>
		*	<p>تبصره</p> <p>کمیته موظف است پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون، گزارش جامع بررسی و رصد زنجیره فولاد را به‌صورت ماهیانه به کمیسیون‌های صنایع و معادن و اقتصادی مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.</p>
		*	<p>ماده (۵)</p> <p>تولیدکنندگان، صادرکنندگان و تأمین‌کنندگان محصولات زنجیره فولاد و متولیان انبارهای کالا اعم از واحدهای مستقر در مناطق آزاد و مناطق ویژه اقتصادی مکلفند حسب مورد اطلاعات تولید، خرید و فروش، واردات، صادرات و مصرف کالاهای تولیدی، اطلاعات مکان‌های نگهداری کالا، موجودی اولیه کالاها در انبارها و ورود و خروج کالا به انبارها را در سامانه جامع تجارت و سامانه جامع انبارها ثبت و ضبط نمایند.</p>
*			<p>تبصره «۱»</p> <p>در صورت عدم ثبت کامل اطلاعات موضوع این ماده در سامانه جامع تجارت، ثبت سفارش واردات اقلام مورد نیاز، خرید محصولات زنجیره فولاد در بورس کالا، حمل و نقل و صادرات آن، مجاز نمی‌باشد.</p>

ارجاع به کمیسیون	مخالف	موافق	ماده
		*	تبصره «۲» سه‌میه خرید مواد اولیه برای واحدهای تولیدی و سه‌میه خرید محصولات نهایی برای واحدهای تجاری متناسب با مقادیر اطلاعات ثبت شده آن واحد در سامانه جامع تجارت توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت تعیین می‌گردد.
		*	تبصره «۳» حمل کلیه محصولات زنجیره فولاد صرفاً با درج شماره سند فروش سامانه جامع تجارت در بارنامه مجاز است.

* برای اطلاع از اظهارنظرها و دلایل کارشناسی ناظر بر هر یک از مواد به جدول شماره (۱) داخل گزارش رجوع گردد.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۷۷۹۴

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: اظهار نظر کارشناسی درباره: «مصوبه کمیسیون صنایع و معادن در خصوص طرح توسعه، تولید و نظارت بر زنجیره فولاد» (ویرایش دوم)

نام معاونت: مطالعات اقتصادی، مطالعات امور تولیدی
تهیه و تدوین کنندگان: سیدمهدی بنی‌طبا، بابک بهادری
ناظران علمی: موسی شهبازی غیاثی
اظهار نظر کنندگان: هادی ترابی‌فر، محمد برزگر خسروی

واژه‌های کلیدی:

۱. فولاد
۲. زنجیره فولاد
۳. وزارت صنعت، معدن و تجارت
۴. تنظیم بازار
۵. صادرات غیرنفتی

تاریخ انتشار: ۱۴۰۰/۷/۱۹